Regeringskansliet, Klimat- och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över kärnkraftsprövningsutredningens slutbetänkande ny kärnkraft - moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar

Er beteckning: KN2026/01512

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar ambitionen att tydliggöra beredskapsreglerna för nya kärntekniska anläggningar. För att förslagen ska kunna tillämpas på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt framhåller Länsstyrelsen behovet av följande kompletteringar:

- Samordning mellan beredskap och tillståndsprövning: Det bör klargöras hur beredskapskraven förhåller sig till tillståndsprövningen enligt miljöbalken och kärntekniklagen. En väl avvägd samordning kan bidra till att undvika onödigt dubbelarbete samtidigt som miljöskyddet upprätthålls.

- Krav på beredskap inför provdrift: Länsstyrelsen stödjer förslaget att provdrift inte bör inledas förrän beredskapen är tillräckligt förberedd. För att säkerställa en transparent och förutsägbar process bör kriterier, dokumentationskrav och rutiner för hantering av eventuella meningsskiljaktigheter mellan myndigheter tydliggöras.

- Tidig regional medverkan och resurser: En tidigt inledd dialog, kompetensuppbyggnad och tillräcklig finansiering är särskilt viktigt för län som inte tidigare har omfattats av kärnenergiberedskap.

- Tydliga tidsramar för information: Länsstyrelsen behöver få relevant beredskapsinformation tidigt i planeringen för att kunna informera kommuner, aktörer och allmänhet. Länsstyrelsen bedömer att tydliga tidsangivelser i lagstiftningen skulle bidra till effektivare informationsöverlämnande.

Avsnitt 6.1 Beredskapsfrågor under tillståndsprövningen enligt gällande och föreslagen reglering

Länsstyrelsen ser ett behov av att ytterligare klargöra hur de föreslagna beredskapskraven bör samverka med tillståndsprövningen enligt miljöbalken och kärntekniklagstiftningen. En tydligare beskrivning vore värdefull avseende:

- vilka frågor som lämpligen hanteras inom respektive process,
- hur underlag och myndighetsbedömningar kan samordnas på ett effektivt sätt, samt
- hur eventuellt dubbelarbete kan undvikas utan att prövningarnas kvalitet och noggrannhet påverkas negativt.

Beslut om beredskaps- och planeringszoner samt krav på skyddsåtgärder kan komma att beröra befintliga och planerade miljöfarliga verksamheter inom de aktuella områdena. Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen att det vore angeläget att analysera om förslagen kan medföra ytterligare utredningsbehov eller andra konsekvenser för såväl verksamhetsutövare som prövningsmyndigheter.

Länsstyrelsen vill betona vikten av att samordningen mellan processerna utformas på ett sätt som säkerställer att miljöbalkens krav på prövning och miljöskydd inte åsidosätts. Även fortsättningsvis bör relevanta miljökonsekvenser beaktas och prövningarnas kvalitet upprätthållas.

Avsnitt 6.3 Provdrift ska inte få inledas innan samhällets beredskap har förberetts

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att provdrift av kärntekniska anläggningar inte bör inledas förrän beredskapen för den statliga räddningstjänsten är tillräckligt förberedd. Samtidigt framhåller Länsstyrelsen att det finns behov av att tydliggöra de former som ska gälla för bedömningen av beredskapens tillräcklighet.

För att säkerställa en transparent och enhetlig bedömningsprocess vore det värdefullt att klargöra:

- vilka kriterier och underlag som bör ligga till grund för bedömningen,
- hur bedömningen ska dokumenteras, samt
- hur eventuella meningsskiljaktigheter mellan Myndigheten för civilt försvar (MCF) och berörd länsstyrelse bör hanteras.

Länsstyrelsen anser att det bör finnas en tydligt definierad process för hur sådana oenigheter ska lösas och hur frågan i så fall ska föras vidare för avgörande. En sådan ordning skulle bidra till ökad förutsebarhet och tydliggöra myndigheternas ansvarsförhållanden inför provdrift.

Avsnitt 7.2.8 Förberedande dialog

Länsstyrelsen framhåller vikten av att den förberedande dialogen inleds med god framförhållning. Detta för att ge berörda länsstyrelser möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt planera för sina kommande uppgifter. Tidsplaneringen bör därför ta hänsyn till behovet av:

- kompetensutveckling,
- samverkan med kommuner, samt
- utbildning och övningsverksamhet.

Särskild uppmärksamhet bör riktas mot län som inte tidigare har omfattats av kärnenergiberedskapens planering, där förberedelserna kan kräva mer omfattande insatser.

Avsnitt 9.2 En rättvis och förutsebar beredskapsavgift

Länsstyrelsen välkomnar att utredningen behandlar frågan om beredskapsavgiftens utformning. Samtidigt vill Länsstyrelsen understryka vikten av att finansieringen står i proportion till de uppgifter och kostnader som uppstår i samband med beredskapsplaneringen på länsnivå. Detta blir särskilt relevant när ett län tilldelas nya uppgifter, exempelvis vid etablering av kärntekniska anläggningar eller beslut om utökade beredskaps- och planeringszoner.

Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen att det vore angeläget att finansieringsmodellen utvärderas mot de faktiska kostnader som

uppkommer hos berörda myndigheter, för att säkerställa en rättvis och ändamålsenlig resursfördelning.

Avsnitt 11.1 Kommunikation och information om beredskapsfrågor till allmänhet

Länsstyrelsen betonar att berörda myndigheter behöver tillhandahålla relevant beredskapsinformation redan i planeringsskedet för nya kärntekniska anläggningar. Detta är avgörande för att Länsstyrelsen ska kunna samordna och förmedla tydlig information till kommuner, regionala aktörer och allmänheten.

För att säkerställa effektiv informationsöverlämning föreslår Länsstyrelsen att lagstiftningen inför riktlinjer som fastställer en tidsgräns för när information ska delas. I dag saknas tydliga riktlinjer, vilket riskerar att försena arbetet med att konkretisera beredskapsansvar och informationsflöden för alla inblandade parter.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av ställföreträdare för landshövding Anna-Karin Lindblad Wieslander med handläggare Frida Holm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Daniel Sandberg samt tillförordnad avdelningschef och försvarsdirektör Tomas Birgegård medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.